

До 100-річчя від дня народження Григорія Олександровича Пушина, засновника кафедри охорони здоров'я, соціальної медицини та ЛТЕ Запорізького державного медичного університету

23 січня 2018 р. виповнилося 100 років від дня народження засновника та першого завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я з історією медицини Запорізького державного медичного інституту професора Пушина Григорія Олександровича (23.01.2018–04.04.2001). Сьогодні змінилися назви і кафедри, і навчального закладу – нині це кафедра охорони здоров'я, соціальної медицини та лікарсько-трудової експертизи Запорізького державного медичного університету.

Григорій Олександрович Пушин народився у 1918 р. в селянській сім'ї в с. Люк Іжевського району Удмуртської АРСР. З 1935 до 1940 р. навчався в Іжевському медичному інституті. Один рік працював у школі, був викладачем хімії та біології. У 1940–1941 роках навчався та отримав диплом про вищу медичну освіту в Пермському медичному інституті.

У 1942 р. пішов добровольцем на війну, у складі механізованого корпусу танкової армії пройшов шлях від Сталінграда до Чехословаччини, спочатку як лікар полку, потім був начальником санітарної служби цього корпусу. Отримав тяжке поранення під час звільнення Харкова. Відзначений бойовими нагородами: орденом Вітчизняної війни II ст., двома орденами Червоної Зірки, трьома медалями.

Після звільнення за станом здоров'я з лав збройних сил із 1946 до 1960 року працював на керівних посадах установ охорони здоров'я м. Свердловська та МОЗ СРСР, за роботу в яких отримав орден «Знак Пошани».

З 1960 р. працював у Свердловському медичному інституті на посадах асистента, старшого викладача. В 1964 р. захистив дисертацію та отримав звання кандидата медичних наук.

У травні 1966 р. за конкурсом обраний на посаду завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я Запорізького фармацевтичного інституту. Саме тут з 01.09.1966 р. у новоствореному медичному інституті триває його науково-педагогічна діяльність – він очолює кафедру, стає доцентом, доктором медичних наук, професором.

За час наукової та викладацької діяльності Г. О. Пушин опублікував майже 100 друкованих робіт, більшість із них присвячено медико-соціальним аспектам здоров'я робітників промисловості. У 1968 р. побачила світ його монографія «Медико-санітарне обслуговування робітників виробництва пластмас», а в 1975 р. підготував і захистив докторську дисертацію з теми «Здоров'я робітників хімічної промисловості та заходи щодо його поліпшення».

На початковому періоді кафедри під керівництвом професора Г. О. Пушина працювали доценти О. І. Болгарова, Д. В. Мазіна, Л. Д. Гольчанська, Т. І. Ножкіна, асистенти В. Г. Цисс, І. В. Кочін та ін., надалі – доцент Р. С. Соколова, асистент С. А. Данильченко, аспіранти В. П. Петрихін, В. В. Таранов.

Під керівництвом професора Г. О. Пушина на кафедрі підготовлено 5 клінічних ординаторів і 3 кандидати медичних наук: Т. І. Ножкіна, В. Г. Цисс, В. В. Таранов, який у 1991 р. став старшим викладачем, а з 2003 р. і до сьогодні працює доцентом кафедри.

Уже перебуваючи в Запоріжжі, професор Г. О. Пушин зацікавився питанням історії медицини Запорізького краю, написав статті та науково-методичні матеріали для студентів щодо медицини часів Запорізького козацтва, земської медицини, організації медичної допомоги будівельникам ДніпроГЕСу.

Бувши визначним фахівцем в галузі організації охорони здоров'я, Г. О. Пушин всебічно пропагував цю науку, долучив до неї членів своєї родини – справу батька продовжив син, канд. мед. наук Пушин Сергій Григорович, його дружина, канд. мед. наук Прокопчик Галина Леонтіївна, їхня донька Ольга Сергіївна. Всі вони у різний час працювали на кафедрі, котру заснував Григорій Олександрович.

Професор Г. О. Пушин був людиною високої ерудиції, різнобічних інтересів. Добре знав загальну історію, літературу, образотворче мистецтво, співав, грав на гітарі, писав картини. Його службовий кабінет був прикрашений власними творами, серед яких були пейзажі, натюрморти, портрети. У цьому кабінеті побувало багато поколінь студентів, яким автор давав необхідні пояснення, виховував естетичні смаки. Григорій Олександрович декламував багато віршів, мав поетичний хист, залишив по собі

мемуарну книгу «Нариси історії медицини військового району ВВВ» (Запоріжжя, 1999).

Після того, як в 1988 р. Г. О. Пушин за віком і станом здоров'я залишив посаду завідувача кафедри, він ще майже 10 років працював на ній професором-консультантом.

З цього часу кафедру очолила доцент Раїса Степанівна Соколова. Під час її каденції на кафедру прийшли як молоді, так і досвідчені викладачі: асистенти І. К. Лур'є (згодом старший викладач), Є. М. Спіридонов, Т. А. Шведова, канд. мед. наук Г. Л. Прокопчик, канд. мед. наук В. І. Клименко (згодом д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри), повернувся на кафедру В. П. Петрихін, який певний час працював на керівних посадах в органах охорони здоров'я. В цей плідний період співробітники курсу брали активну участь у 7 замовних комплексних госпдоговірних НДР. Однак у зв'язку з кадровими проблемами кафедра втратила свій статус, – наказом ректора ЗДМУ від 17.09.1995 р. вона була реорганізована в курс соціальної медицини та організації охорони здоров'я при кафедрі загальної гігієни та екології.

Новий імпульс розвитку кафедра отримала з приходом до керівництва у 2006 р. канд. мед. наук Вікторії Іванівни Клименко, яка створила новий науковий напрям у роботі кафедри – «Наукове обґрунтування оптимізації системи надання медичної допомоги різних рівнів дорослому населенню в аспекті регіону». В. І. Клименко захистила докторську дисертацію, отримала звання професора, зміцнила матеріально-технічну базу, вирішила нагальні кадрові

питання, реалізувала низку нових навчальних та освітніх проєктів. Крім традиційних історії медицини, соціальної медицини та організації охорони здоров'я, на кафедрі тепер викладаються основи біоетики та біобезпеки, економіка охорони здоров'я, маркетинг і менеджмент для українських та іноземних студентів із різних спеціальностей, враховуючи особливості викладання для відповідного фаху.

У період керівництва В. І. Клименко новими викладачами кафедри стали канд. мед. наук О. І. Різник, Г. В. Грицай, Н. В. Томах, І. В. Гриневиц, доцент О. А. Руденко, Т. О. Шведова, В. В. Зубкова, В. Г. Фуштей, І. І. Мельник, Д. А. Пугілін, Ю. В. Анісімова, Ю. В. Здовбицька, Н. О. Демиденко, Т. Г. Шепель, О. С. Пушина, І. М. Кремсар, О. І. Коноваленко. І хоча багато з них уже припинили свою роботу на кафедрі, але зробили певний внесок в її діяльність.

З 2015 р. професор В. І. Клименко поєднує роботу на кафедрі з керівництвом Запорізьким обласним департаментом охорони здоров'я, що є свідченням визнання її знань і навичок, отриманих під час роботи на кафедрі та у відповідних медичних установах. Під керівництвом В. І. Клименко захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук А. Ю. Діхтяр, А. В. Коваленко, І. В. Смірнова.

Незважаючи на реформування галузі охорони здоров'я, кадрові проблеми, кафедра продовжує своє роботу, має досягнення та з оптимізмом дивиться в майбутнє. Саме в цей час доречно згадати засновника кафедри – професора Григорія Олександровича Пушина.

В. В. Таранов, І. К. Лур'є